

Naziv kolegija	EUROPSKI SUD ZA LJUDSKA PRAVA – KAZNENOPRAVNI ASPEKTI	
Nastavnici	Prof. dr. sc. Zlata Đurđević Izv. prof. dr. sc. Elizabeta Ivičević Karas	
Status kolegija (semestar i redoviti ili fakultativni)	Fakultativni – II. semestar	
Bodovna vrijednost i način izvođenja nastave (predavanja, vježbe, seminar i sl.)	Predavanja	
ECTS koeficijent opterećenja studenta	6	
Broj sati po semestru	24	
Ciljevi kolegija		
<ol style="list-style-type: none"> 1. Steći znanja o konvencijskom sustavu zaštite ljudskih prava i temeljnih sloboda te osnovnim odrednicama pojedinih konvencijskih prava vezanih uz kazneno pravosuđe; 2. Analizirati negativne i pozitivne materijalne i procesne obveze država u odnosu na pojedina konvencijska prava; 3. Prepoznati u okviru kojih konvencijskih prava razmatrati pojedine povrede pravila postupanja različitih tijela kaznenog postupka u konkretnim predmetima; 4. Razviti sposobnost analitičkog i kritičkog sagledavanja rezultata primjene domaćeg prava u svjetlu konvencijskog prava; 5. Razviti sposobnost kritičkog analiziranja domaćeg kaznenog zakonodavstva i prakse iz perspektive konvencijskog prava; 6. Razviti sposobnost pravne argumentacije kroz rasprave o analiziranim presudama Europskog suda za ljudska prava protiv Republike Hrvatske u kaznenim predmetima. 		
Sadržaj kolegija		
<p>Predmet upoznaje studente sa europskim standardima zaštite ljudskih prava u kaznenopravnom području. Europska konvencija za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda razvijena u okviru Vijeća Europe predstavlja najvažniji pravni instrument zaštite individualnih prava u Europi koji značajno utječe na nacionalne kaznenopravne sustave. Njezin utjecaj i snaga proizlazi iz nadzornog mehanizma Konvencije ustanovljenog kao Europski sud za ljudska prava koji odlučuje o tužbama pojedinaca protiv države te čija judikatura ima supranacionalni učinak. Predmet kod studenata produbljuje poznavanje i razumijevanje pojedinih ljudskih prava zajamčenih Konvencijom koja su relevantna za kazneno pravo kao što su pravo na život, zabrana mučenja, pravo na slobodu, pravo na pravični kazneni postupak, pravo na privatnost, pravo na slobodu izražavanja, zabrana diskriminacije i dr. Potiče se interes za problematiku recepcije pravnih standarda usvojenih u judikaturi Europskog suda za ljudska prava u nacionalne kaznenopravne poretke a osobito u hrvatski kaznenopravni sustav.</p>		

I. Uvodni dio – zaštita ljudskih prava u Europi

U Europi postoji višestruka paralelna zaštita ljudskih prava kroz međunarodne i nacionalne instrumente koji uključuju Ujedinjene narode, Vijeće Europe, Europsku uniju i nacionalne ustave. Daje se kratak osvrt na povijesni razvoj i analizu suvremenih mehanizama zaštite ljudskih prava kao što su Odbor za prava čovjeka UN, Odbor protiv torture UN, Europski sud za zaštitu ljudskih prava, Europski sud pravde, značaj Europske konvencije o ljudskim pravima u pravnom poretku Europske unije, Europska povelja o ljudskim pravima. Uvodno o sadržaju i strukturi Konvencije: koncept negativnih i pozitivnih obveza prema Konvenciji, struktura članaka, ograničenja konvencijskih prava.

II. Materijalno pravo Konvencije – kaznenopravni aspekti

Kazneno pravo, kazneno procesno pravo, kazneno izvršno pravo kao i kaznenopravni sustav u cijelosti zbog svoje represivne prirode mora poštivati određena temeljna ljudska prava koje štiti Konvencija. Glavni dio predmeta selektivno se bavi pravima iz Konvencije koja su relevantna za kaznenopravno područje kroz analizu judikature Europskog suda za ljudska prava. Uključena su sljedeća ljudska prava: pravo na život; pravo na tjelesni i duševni integritet; pravo na osobnu slobodu; pravo na pravični postupak u kaznenim predmetima; zabrana retroaktivnosti kaznenih zakona; pravo na poštivanje osobnog i obiteljskog života; pravo na slobodu izražavanja; pravo na učinkoviti pravni lijek; zabrana diskriminacije. Posebna pažnja se posvećuje analizi presuda o tužbama protiv Republike Hrvatske.

Očekivani ishodi učenja

Nakon uspješno savladanog predmeta student (postdiplomant) će moći:

Znanje i razumijevanje

- **definirati** pojedina ljudska prava zajamčena Europskom konvencijom za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda (Konvencija);
- **objasniti** koncept negativnih i pozitivnih obveza države prema Konvenciji;
- **prepoznati** pojedina konvencijska prava u okviru odredbi domaćeg kaznenog zakonodavstva;
- **objasniti** odnos nacionalnog pravosuđa i međunarodne - konvencijske zaštite ljudskih prava;
- **opisati** ustroj Europskog suda za ljudska prava i funkcioniranje konvencijskog mehanizma zaštite ljudskih prava;
- **diskutirati** o presudama Europskog suda za ljudska prava protiv Republike Hrvatske u kaznenim predmetima.

Primjena

- **koristiti** znanje o konvencijskom pravu u pisanju podnesaka i pravnih akata;
- **interpretirati** presude Europskog suda za ljudska prava u kaznenim predmetima;
- **interpretirati** norme domaćeg zakonodavstva u duhu konvencijskog prava;
- **primijeniti** znanje o konvencijskom pravu na odluke iz prakse domaćih sudova i postupke drugih tijela.

Analiza

- **povezati** supsidijarnu nadležnost Europskog suda za ljudska prava i važnost djelotvornosti zaštite konvencijskih prava na nacionalnoj razini;
- **analizirati** presude Europskog suda za ljudska prava u kaznenim predmetima;
- **analizirati** odluke iz domaće sudske prakse iz aspekta konvencijskog prava;
- **analizirati** pojedina rješenja domaćeg kaznenog (materijalnog, procesnog i izvršnog) zakonodavstva iz aspekta konvencijskih obveza države.

Sinteza

- **formulirati** zaključke o utjecaju pojedine presude Europskog suda za ljudska prava na nacionalno zakonodavstvo te praksu sudova i drugih tijela kaznenog postupka i postupka izvršenja kazne zatvora;
- **pripremiti** argumente za raspravu o primjeru navodne povrede određenog konvencijskog prava;
- **predložiti** mjere (opće i pojedinačne) za izvršenje pojedine presude Europskog suda za ljudska prava protiv Republike Hrvatske vezane uz kazneno pravosuđe;
- **predložiti** promjene u domaćem zakonodavstvu i praksi radi usklađenja s konvencijskim pravnim standardima.

Vrednovanje

- **ocijeniti** pojedina zakonodavna rješenja iz aspekta usklađenosti s konvencijskim pravom;
- **ocijeniti** odluke iz prakse nacionalnih sudova i postupke drugih tijela kaznenog postupka iz aspekta njihove usklađenosti s konvencijskim pravom;
- **preporučiti** izmjenu pojedinih zakonskih odredbi i prakse tijela kaznenog postupka radi usklađivanja nacionalnog s konvencijskim pravom;
- **vrednovati** stupanj implementacije konvencijskog prava u domaće zakonodavstvo i praksu.

Opće (generičke) vještine

Nakon uspješno savladanog predmeta student (postdiplomant) će moći:

- **prezentirati** u javnosti stečena i usvojena znanja;
- **unaprjeđivati** sposobnost kritičkog analiziranja domaćeg zakonodavstva te prakse sudova i drugih tijela kaznenog postupka;
- **unaprjeđivati** sposobnost izražavanja svojih stajališta, utemeljenih na dobro strukturiranim argumentima;
- **sudjelovati** u timskom, kao i samostalnom profesionalnim radu.

Praćenje i vrednovanje rada studenata tijekom nastave i oblici provjere znanja

1. Oblici provjere znanja

	Oblici provjere znanja	Razina znanja sukladno Zakonu o Hrvatskom kvalifikacijskom okviru
1.1.	Sudjelovanje u grupnoj raspravi	Razina znanja 4

1.2.	Pisani ispit	Razina znanja 4
1.3.	Usmeni ispit	Razina znanja 3

1.1. Sudjelovanje nastavi

Predavanja su zamišljena kao interaktivna cjelina u kojoj se komunikacijom između predavača i studenata predaje gradivo. Od studenata se očekuje da budu pripremljeni za svaku temu te da svojim pitanjima i komentarima sudjeluju u raspravi o aktualnim temama. Doprinos studenata raspravi se evaluira.

1.2. Pisani ispit

Pisani ispit sastoji se od esejskih pitanja, kojima se provjerava poznavanje i razumijevanje gradiva, te pravnologično povezivanje činjenica.

1.3. Usmeni ispit

Na usmenom ispitu od studenta se traži dobro razumijevanje materije, te posjedovanje analitičkih, kritičkih i prezentacijskih pravničkih sposobnosti.

Nastava se izvodi u obliku predavanja i diskusija. Znanje se provjerava na ispitu koji treba pokazati stečena znanja studenta. Ispit se polaže u pisanom i usmenom obliku. Pisani dio se sastoji od ispita znanja kroz pitanja koja zahtijevaju poznavanje gradiva i sposobnost pravne analize.

2. Kriterij ocjenjivanja

Ocjenjivanje se provodi tijekom nastave uz odgovarajući ishod učenja te na pisanom i usmenom ispitu iz kolegija.

Završna ocjena ispita u pretežitom je dijelu utemeljena na znanju pokazanom tijekom ispita, ali i na sudjelovanju u nastavi. Aktivnost i pokazano znanje tijekom nastave uzet će se u obzir pri formuliranju konačne ocjene. Ocjena se određuje sukladno navedenim parametrima, skale od nedovoljan (1) do izvrstan (5).

Načini praćenja kvalitete koji osiguravaju stjecanje izlaznih kompetencija

Kvaliteta se prati tijekom cijelog nastavnog procesa, tijekom izvedbe nastave kroz pokazatelje kao što su redovitost pohađanja predavanja, aktivnost i reakcije studenata. Kvaliteta se prati i kroz rezultate koje studenti ostvaruju na ispitu.

Obveze studenata

Od studenata se očekuje da redovito pohađaju predavanja, da budu pripremljeni za teme predavanja, a aktivno sudjeluju u nastavi postavljanjem pitanja i davanjem komentara, te da pristupe polaganju ispita.

Obvezna literatura

- Batistić Kos, Vesna (2012) Pozitivne obveze prema Europskoj konvenciji za zaštitu ljudskih prava temeljnih sloboda, Zagreb: Narodne novine.
- Bojanić, Igor / Đurđević, Zlata, Dopuštenost uporabe dokaza pribavljenih kršenjem temeljnih ljudskih prava, HLJKPP (<http://www.pravo.hr/hljcpp>), br. 2/2008, str. 973-1003, 973-980.
- Đurđević, Zlata / Elizabeta Ivičević Karas (ur.) Presude Europskog suda za ljudska prava protiv Republike Hrvatske u kaznenim predmetima, Zagreb: Sveučilište u Zagrebu, 2013.
- Đurđević, Zlata, Europsko konvencijsko pravo o oduzimanju slobode prisilnim smještajem osoblja u duševnim smetnjama, u: *Pravni položaj počinitelja kaznenih djela s duševnim smetnjama*, Zagreb: Kaznenopravno-kriminalistička biblioteka „Vladimir Bayer“, 2002., 207-233.
- Đurđević, Zlata, Pravna osoba kao okrivljenik: temeljna prava i predstavljanje, HLJKPP (<http://www.pravo.hr/hljcpp>), vol. 12, broj 2/2005, str. 739-762, 742-746.
- Đurđević, Zlata; Tripalo, Dražen, Trajanje pritvora u svjetlu međunarodnih standarda te domaće pravne prakse, HLJKPP br. 2/2006. (www.pravo.hr/hljcpp), 551-596, 552-566.
- Đurđević, Zlata, Procesna jamstva obrane prema suokrivljeniku kao svjedoku optužbe, HLJKPP br. 2/2009., 783-808, 785-788.
- Đurđević, Zlata, Sloboda izražavanja: čl. 10. Europske konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda, u: Usklađenost hrvatskog zakonodavstva i prakse sa standardima Europske konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda (ur. Radačić Ivana), Centar za mirovne studije, 2011., str. 152 – 189.
- Đurđević, Zlata, Pravo na učinkovitu istragu u kaznenim predmetima: analiza hrvatske pravne prakse, Zbornik radova, Hrvatska akademija znanosti i umjetnosti, 2014.
- Ivičević Karas, Elizabeta, Načelo jednakosti oružja kao konstitutivni element prava na pravi kazneni postupak iz članka 6. Europske konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda, Zbornik PFZ br. 4-5/2007., 761-788.
- Ivičević Karas, Elizabeta, Povodom presude Europskog suda za ljudska prava u predmetu Martić protiv Hrvatske – analiza mogućeg utjecaja na reformu prekršajnog prava u Republici Hrvatskoj, III. specijalističko savjetovanje, Primjena prekršajnog zakona i ostalih propisa s područja prekršajnog prava u RH, Zbornik radova, 2009, 1-19.
- M. Munivrana Vajda, A. Šurina Marton: Gdje prestaju granice slobode izražavanja, a počinje govor mržnje? Analiza hrvatskog zakonodavstva i prakse u svjetlu europskih pravnih standarda, Hrvatski ljetopis za kaznene znanosti i praksu (Zagreb), vol. 23, broj 2/2016, str. 435-467.
- Pleić, Marija (2016) Zabrana mučenja u praksi Europskog suda za ljudska prava s posebnom osvrtom na presude protiv Republike Hrvatske i praksu Ustavnog suda RH, Hrvatski ljetopis kaznene znanosti i praksu (Zagreb), vol. 23, broj 2, str. 247-279.
- Valković, Laura (2016) Pravo na pristup branitelju u svjetlu presude Dvorski protiv Hrvatske, Hrvatski ljetopis za kaznene znanosti i praksu (Zagreb), vol. 23, broj 2, str. 339-369.

Osnovna izborna literatura

- Đurđević, Zlata (2015) Pravna priroda, pravni okvir i svrha jamstva u kaznenom postupku: mogu li građani preživjeti odluku Ustavnog suda RH U-III-1451/2015 o ukidanju istražnog zatvora gradonačelnika grada Zagreba i vraćanju jamčevine njegovu branitelju?, Hrvatski ljetopis kazneno pravo i praksu (Zagreb), vol. 22, broj 1, str. 9-47.
- Grđan, Kristijan, Pravo na život: čl. 2. Europske konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda, u: Usklađenost hrvatskog zakonodavstva i prakse sa standardima Europske konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda (ur. Radačić Ivana), Centar za mirovne studije, 2011., str. 45 – 66.

- Ivičević Karas, Elizabeta, Okrivljenikovo pravo da ispituje svjedoke optužbe u stadiju istrage važan aspekt načela jednakosti oružja stranaka u kaznenom postupku (u povodu presude Europskog suda za ljudska prava u predmetu Kovač protiv Hrvatske), HLJKPP (http://www.pravo.hr/hljkkp), br. 2/2007., 999 – 1018.
- Krapac, Davor, Kazneno procesno pravo, Institucije, knjiga I., Narodne novine, IV. izdanje, Zagreb, 2010., 136-170, te druga pravna mišljenja Europskog suda za ljudska prava opisana u knjizi.
- Krapac, Davor, Nezakoniti dokazi u kaznenom postupku prema praksi Europskog suda za ljudska prava, zbornik Pravnog fakulteta u Zagrebu, 3/2010, str. 1207 – 1240.
- Krapac, D., Europska konvencija o zaštiti ljudskih prava i temeljnih sloboda i hrvatski kazneni postupak, HLJKPP br. 1/1995., 3 – 40.
- Krapac, D., Osnovna prava čovjeka i građanina i načela krivičnog postupka, Zbornik PFZ br. 6/1989., 827 – 854.
- Kušan Lovorka / Radačić Ivana, Zabrana mučenja: čl. 3. Europske konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda, u: Usklađenost hrvatskog zakonodavstva i prakse sa standardima Europske konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda (ur. Radačić Ivana), Centar za mirovne studije, 2011., str. 67 – 87.
- Martinović, Igor / Kos, Damir (2016) Nezakoniti dokazi: teorijske i praktične dvojbe u svjetlu prakse Europskog suda za ljudska prava, Hrvatski ljetopis za kaznene znanosti i praksu (Zagreb), vol. 23, broj 2, str. 311-338.
- Mrčela, Marin / Bilušić, Ivana (2016) Konfrontacijska mjerila Hrvatski ljetopis za kaznene znanosti i praksu (Zagreb), vol. 23, broj 2, str. 371-401.
- Priručnici za pravnike o Europskoj konvenciji o ljudskim pravima – Interrights (Centar za mirovne studije, http://www.cms.hr/index.php?page=category&cat_id=60)
- Radačić, Ivana (2017) Regulacija pobačaja – Praksa Europske komisije za ljudska prava i Europskog suda za ljudska prava u svjetlu globalnih standarda, Zagrebačka pravna revija, br. 1, 251-270.